

בית ספר אמיתי בר אילן – גוש דן
בית ספר לתורה למדע, ולטכנולוגיה

"אנשים ... באמצע הדרך"

ניתן למצוא הקבלות רבות בחייהם של יעקב ויוסף. שניהם נאלצו לבלות תקופה של כעשרים שנה רחוק מחיק המשפחה ומחוץ לארץ ישראל. שניהם נאלצים לעמוד בנסיגות קשים ולהתמודד עם אנשים שחורשים עליהם מזימות ורעות. שניהם זוכים לברכת ה' בכל מעשה ידיהם, ברכה שמושכת תשומת לב רבה מהסובבים אותם. אצל יעקב – "ניחשתי ויברכני ה' בגללך", ואצל יוסף – "ויברך ה' את בית המצרי בגלל יוסף". לא בכדי נוצר קשר עמוק ומיוחד בין יעקב ליוסף, מכיון שכל כך דומים הם בקווי האופי והאישיות. נוסף על כל אלה ניתן לעמוד על פרט מעניין אחד שמופיע בחייהם של השנים, ושעשוי לשפוך אור על חיי עם ישראל. הפרט הוא מפגש שיש לשנים עם ה"איש".

בתחילתה של פרשת וישלח מתוארת חזרתו מלאת החששות של יעקב לארץ ישראל. לאחר הכנות ממושכות ומפורטות מוצא יעקב את עצמו נאבק עם איש מסוים. "ויאבק איש עמו עד עלות השחר". נחלקו הפרשנים באשר לזהותו של האיש, ודי ברור שישנו קשר להתמודדות עם עשו. אולם אף על פי כן התורה אינה חושפת את זהותו המדוייקת. ייתכן שהתורה רומזת בכך לאיש שיפגוש יוסף בדרכו לאחיו בפרשת וישב. שם נאמר: "וימצאהו איש... וישאלהו האיש לאמר מה תבקש" (בראשית לז, טו). גם שם מדובר בציון דרך מרכזי בחייו של יוסף וברגע שעתיד לשנות את חייו לעולם. בעקבות המפגש עם האיש ימצא יוסף את אחיו, הוא יושלך לבור ולאחר מכן הוא יימכר לעבד במצרים. האיש ש"פגש" יעקב נאבק אתו, ומי שלא יכול לו הוא נותן לו ברכה ואף מעניק לו שם שיהפוך להיות השם של עם ישראל לדורות. ההשוואה בין שני הסיפורים מתבקשת. בשניהם מדובר באיש שפוגשים אותו בדרך למקום כלשהו. בשני המקרים ישנו דו שיח בין האיש לבין יעקב או יוסף, בשניהם האיש מופיע בשלב של עימות קשה וכואב עם האח (עשו ואחי יוסף), ובשני המקרים תוצאת המפגש הרת גורל להמשך חייהם. מיד בתום המפגש ישנה חשיפה כלשהי- אצל יעקב הוא נושא את עינו ורואה את עשו, ואצל יוסף האחים רואים אותו מרחוק. נראה בבירור שיש כאן מוטיב של אדם הנמצא בדרך פיזית ורוחנית ליעד מסוים, ואיש שמזדמן באמצע הדרך כדי לקבוע את המשך הדרך. כאן, גם נעוץ ההבדל שבין שני הסיפורים: בעוד שאצל יעקב ישנה פגיעה גופנית אך הצלחה רוחנית מרשימה, אצל יוסף אין שום פגיעה נראית לעין מהאיש, אך יוסף מובל לחיק אחיו שמתנכלים לו להורגו. מה מבקשת התורה ללמדנו בהשוואה זו? דרכו של עם ישראל רצופת דרכים ומלאת עליות וירידות. בדרך זו יזמן הקב"ה לבניו אנשים באמצע הדרך. אנשים אלה יעצבו במידה רבה את המשך הדרך לטוב או לרע. הדרך שבה יופיעו עם ישראל למפגש תקבע מה תהיה תוצאת המפגש. יעקב שהופיע למפגש מלא בטחון בה', ומתוך הכנה ראויה לקראת המפגש, ייפגע אמנם פגיעה רגעית אך עשוי להביא ברכה לעם ישראל לדורותיו. יוסף מופיע למפגש במצב של חוסר בטחון ובמצב של סכסוך קשה עם אחיו, ולכן תוצאת המפגש בהתאם. התורה אינה חושפת את זהות האיש כדי ללמדנו שלא האיש עיקר אלא מצבו של האדם שפוגש אותו הוא הקובע.

אנשים נוטים להאשים את ה"אנשים"(מנהיגים, עמים) שפוגש עם ישראל ושגורמים להטות את עם ישראל לכיוונים שונים, אך האמת היא שאנשים באים והולכים ובסופו של דבר הנחישות, האמונה והבטחון שמראה עם ישראל בעת המפגש תקבע את התוצאה שלו. דבר זה גם אמור בכל יהודי באשר הוא. אדם יכול להאשים את נסיבות חייו וחברתו בתוצאות אליהן הגיע התורה מלמדת אותנו שלא ה"איש" הוא קובע אלא האישיות שלך.

שבת שלום הרב יוני,

מנהל בית הספר